

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

Α΄ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΝΟΜΟΤΕΧΝΙΚΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΣΧΕΔΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΩΝ ΝΟΜΩΝ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

«Ταυτοποίηση των κατόχων και χρηστών εξοπλισμού και υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας και άλλες διατάξεις»

I. Εισαγωγικές Παρατηρήσεις

Με το φερόμενο προς συζήτηση και ψήφιση νομοσχέδιο εισάγονται ρυθμίσεις για την ταυτοποίηση των κατόχων και των χρηστών εξοπλισμού και υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας. Όπως αναφέρεται στο άρθρο 1 του Νσχ, η ταυτοποίηση αφορά τόσο τους χρήστες προπληρωμένου χρόνου ομιλίας (καρτοκινητή τηλεφωνία) όσο και τους συνδρομητές με συμβόλαιο, ενώ σκοπός της ταυτοποίησης είναι η διαφύλαξη της εθνικής ασφάλειας και η προστασία της δημόσιας τάξης από τη διάπραξη αξιόποινων πράξεων.

Με το άρθρο 2 του Νσχ ορίζονται οι έννοιες: «συνδρομητής», «ανώνυμος συνδρομητής», «πάροχος υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας», «στοιχεία ταυτότητας συνδρομητή», «χρήστης», «κινητό τερματικό» και «στοιχεία ταυτοποίησης κινητού τερματικού». Η έννοια «συνδρομητής» δεν περιορίζεται στους έχοντες συμβόλαιο κινητής τηλεφωνίας, αλλά αφορά και τα πρόσωπα που συμβάλλονται με πάροχο για την αγορά κάρτας σύνδεσης η οποία δέχεται προπληρωμένο χρόνο ομιλίας. Η διάταξη του άρθρου 3 του Νσχ προβλέπει την υποχρέωση υποβολής στοιχείων ταυτότητας, προκειμένου ένα πρόσωπο (φυσικό ή νομικό) να έχει πρόσβαση στην κινητή τηλεφωνία (με συμβόλαιο ή κάρτα προπληρωμένου χρόνου). Τα στοιχεία ταυτότητας και τα στοιχεία ταυτοποίησης του κινητού τερματικού (δηλαδή της συσκευής τηλεφώνου) «τηρούνται από τον πάροχο υπό τους όρους της κείμενης νομοθεσίας περί απορρήτου και προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα» (άρθρο 3 παρ. 2). Σε περίπτωση μεταβίβασης ή απώλειας της κάρτας (SIM ή USIM ή άλλης αντίστοιχης) του κινητού τηλεφώνου, ο συνδρομητής οφείλει

να ενημερώσει αμελλητί τον πάροχο (άρθρο 4). Με το άρθρο 5 του Νσχ ρυθμίζεται η διατήρηση των στοιχείων και η πρόσβαση του συνδρομητή σε αυτά. Ειδικότερα, προβλέπεται ότι τα στοιχεία ταυτότητας του συνδρομητή και ταυτοποίησης του κινητού τερματικού διατηρούνται επί ένα έτος μετά τη διακοπή της παροχής της υπηρεσίας κινητής τηλεφωνίας. Η πρόσβαση των διωκτικών αρχών στα τηρούμενα από τον πάροχο στοιχεία επιτρέπεται υπό τους όρους που προβλέπονται στο άρθρο 4 του ν. 2225/1994 σχετικώς με την άρση του απορρήτου για τη διακρίβωση εγκλημάτων και τις διατάξεις του π.δ. 47/2005. Το άρθρο 6 του Νσχ προβλέπει ότι η Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (στο εξής Ε.Ε.Τ.Τ.) διενεργεί ελέγχους και επιβάλλει διοικητικές κυρώσεις, σε περίπτωση παράβασης των διατάξεων του Νσχ, συμφώνως προς τη διαδικασία που ορίζεται στα άρθρα 14 και 63 του ν. 3431/2006 «Περί ηλεκτρονικών επικοινωνιών». Η διάταξη του άρθρου 7 του Νσχ ορίζει ότι έως την 30ή Ιουνίου 2010 οι πάροχοι υποχρεούνται να ενημερώσουν τους ανώνυμους συνδρομητές προπληρωμένου χρόνου ομιλίας, προκειμένου αυτοί να δηλώσουν τα στοιχεία ταυτότητάς τους και τον αριθμό κλήσης τους έως και την 30ή Ιουλίου 2010, διαφορετικά ο πάροχος οφείλει να διακόψει την υπηρεσία. Με το άρθρο 8 προβλέπεται ότι η δυνατότητα πληρωμής ηλεκτρονικών υπηρεσιών ανωνύμως ή με ψευδώνυμο δεν πρέπει να έρχεται σε αντίθεση με τις διατάξεις του προς ψήφιση Νσχ. Η ρύθμιση αυτή συνιστά τροποποίηση της σχετικής διάταξης του άρθρου 5 παρ. 7 του ν. 3471/2006 για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στις ηλεκτρονικές επικοινωνίες.

Ο ν. 3471/2006 «Προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών και τροποποίηση του ν. 2472/1997» (ΦΕΚ Α' 133) ενσωμάτωσε την Οδηγία 2002/58/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 12ης Ιουλίου 2002 «σχετικά με την επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και την προστασία της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών» (ΕΕ L 201 της 31.07.2002). Το 2006 εκδόθηκε η Οδηγία 2006/24/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 15ης Μαρτίου 2006 «για τη διατήρηση δεδομένων που παράγονται ή υποβάλλονται σε επεξεργασία σε συνάρτηση με την παροχή διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή δημόσιων δικτύων επικοινωνιών και για την τροποποίηση της οδηγίας 2002/58/ΕΚ» (ΕΕ L 105 της 13.04.2006).

Η Οδηγία 2006/24 αποβλέπει στην εναρμόνιση των διατάξεων των κρατών μελών σχετικώς με τη διατήρηση ορισμένων δεδομένων που παράγονται ή υφίστανται επεξεργασία από τους παρόχους, ώστε να διασφαλισθεί ότι τα δεδομένα αυτά καθίστανται διαθέσιμα για τους σκοπούς της διερεύνησης,

διαπίστωσης και δίωξης σοβαρών ποινικών αδικημάτων (άρθρο 1 παρ. 1). Η Οδηγία 2006/24 εφαρμόζεται σε δεδομένα κίνησης και θέσης, τα οποία παράγονται ή υποβάλλονται σε επεξεργασία μετά από επικοινωνία ή υπηρεσία επικοινωνίας σταθερής ή κινητής τηλεφωνίας ή διαδικτύου (άρθρο 1 παρ. 2 της Οδηγίας), και τα οποία αφορούν χρήστες, οι οποίοι δεν είναι απαραίτητα επώνυμοι συνδρομητές της εν λόγω υπηρεσίας (ανώνυμοι χρήστες καρτοκινητής τηλεφωνίας ή χρήστες δημόσιων σταθερών τηλεφώνων ή πελάτες καταστημάτων πρόσβασης στο διαδίκτυο (άρθρο 2 παρ. 2 στ. β')).

Δεδομένα κίνησης, συμφώνως προς τον ορισμό του άρθρου 2 παρ. 3 του ν. 3471/2006, είναι τα δεδομένα που υποβάλλονται σε επεξεργασία για τον σκοπό της διαβίβασης μίας επικοινωνίας σε δίκτυο ηλεκτρονικών υπηρεσιών ή για τη χρέωσή της. Στα δεδομένα κίνησης μπορεί να περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, ο αριθμός της σύνδεσης, η διεύθυνση και η ταυτότητα της σύνδεσης ή του τερματικού εξοπλισμού του συνδρομητή ή και χρήστη, οι κωδικοί πρόσβασης, τα δεδομένα θέσης, η ημερομηνία και ώρα έναρξης και λήξης και η διάρκεια της επικοινωνίας, ο όγκος των διαβιβασθέντων δεδομένων, πληροφορίες σχετικά με το πρωτόκολλο, τη μορφοποίηση, τη δρομολόγηση της επικοινωνίας καθώς και το δίκτυο από το οποίο προέρχεται ή στο οποίο καταλήγει η επικοινωνία. Τα δεδομένα θέσης ορίζονται από το άρθρο 2 παρ. 4 του ν. 3471/2006 ως «τα δεδομένα που υποβάλλονται σε επεξεργασία σε δίκτυο ηλεκτρονικών επικοινωνιών και που υποδεικνύουν τη γεωγραφική θέση του τερματικού εξοπλισμού του χρήστη μίας διαθέσιμης στο κοινό υπηρεσίας ηλεκτρονικών επικοινωνιών».

Τέλος, με το άρθρο 9 του φερόμενου προς συζήτηση και ψήφιση νομοσχεδίου ρυθμίζεται η κάλυψη των δαπανών των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων για την αποζημίωση συμβεβλημένων γιατρών, και με το άρθρο 10 εξαιρούνται από τις διατάξεις του ν. 1676/1986 «Καθορισμός των συντελεστών του φόρου προστιθέμενης αξίας και ρύθμιση άλλων θεμάτων» αλλοδαπές ναυτιλιακές εταιρείες που έχουν υποκαταστήματα στην Ελλάδα, αλλοδαπές πλοιοκτήτριες εταιρείες και Ειδικές Ναυτικές Επιχειρήσεις.

II. Παρατηρήσεις επί των επιμέρους άρθρων του Νοχ

1. Επί των άρθρων 1 και 5

Στο άρθρο 1 περιγράφεται ως σκοπός του υπό ψήφιση Νοχ η ταυτοποίηση των κατόχων και χρηστών εξοπλισμού και υπηρεσιών κινητής τηλεφωνίας προπληρωμένου χρόνου ομιλίας καθώς και συνδρομητών με συμβόλαιο προς διαφύλαξη της εθνικής ασφάλειας και προστασία της δημόσιας τάξης από τη διάπραξη αξιόποινων πράξεων. Στο άρθρο 5 παρ. 1 του παρόντος

Νοσχ προβλέπεται η διατήρηση των στοιχείων ταυτότητας συνδρομητή και ταυτοποίησης κινητού τερματικού για ένα έτος από την διακοπή του συμβολαίου μεταξύ παρόχου και συνδρομητή ή την, για οποιοδήποτε λόγο, διακοπή της υπηρεσίας κινητής τηλεφωνίας, ενώ στην παρ. 2 του ίδιου άρθρου ορίζεται ότι η πρόσβαση των δικτυικών αρχών στα τηρούμενα από τον πάροχο στοιχεία ταυτότητας συνδρομητή και ταυτοποίησης κινητού τερματικού επιτρέπεται υπό τους όρους του άρθρου 4 του ν. 2225/1994, όπως ισχύει, και του π.δ. 47/2005. Εφόσον για την πρόσβαση των δικτυικών αρχών στα στοιχεία ταυτότητας συνδρομητή και ταυτοποίησης κινητού τερματικού εφαρμόζεται ο ν. 2225/1994, ο σκοπός της επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων που εμπίπτουν στο απόρρητο της επικοινωνίας, όπως ορίζεται από το άρθρο 19 παρ. 1 Σ., είναι η διακρίβωση ιδιαιτέρως σοβαρών εγκλημάτων και η προστασία της εθνικής ασφάλειας. Οπότε, η φράση «προς διαφύλαξη της εθνικής ασφάλειας και προστασία της δημόσιας τάξης από τη διάπραξη αξιόποινων πράξεων» θα ήταν ενδεχομένως ορθότερο να αναδιατυπωθεί ως εξής : «προς διαφύλαξη της εθνικής ασφάλειας και για τη διακρίβωση ιδιαίτερα σοβαρών εγκλημάτων».

2. Επί του άρθρου 2 παρ. 4 εδ. α΄ στοιχ. δδ΄

Η διάταξη του άρθρου 2 παρ. 4 ορίζει ως στοιχεία ταυτότητας συνδρομητή «τα στοιχεία ταυτότητας που προσδιορίζουν τον συνδρομητή με μοναδικό τρόπο». Στο εδάφιο α΄ ορίζεται ότι τα στοιχεία ταυτότητας συνδρομητή φυσικού προσώπου περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, φωτοτυπία δελτίου ταυτότητας ή διαβατηρίου ή, προκειμένου περί αλλοδαπών, άλλων αντιστοιχών εγγράφων τα οποία απαριθμούνται (στοιχ. δδ΄). Σημειώνεται ότι με την απόφαση 29/2007 της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα κρίθηκε ότι «Η συλλογή αντιγράφων αστυνομικής ταυτότητας υπερβαίνει τον σκοπό της επεξεργασίας, που είναι η ταυτοποίηση του προσώπου. [Και ότι] η απλή επίδειξη του δελτίου αστυνομικής ταυτότητας επαρκεί για τον σκοπό αυτό». Η απόφαση επικαλείται ως θεμελιώδη προϋπόθεση για τη νόμιμη λειτουργία κάθε αρχείου την «αρχή του σκοπού της επεξεργασίας» και την «αρχή της αναγκαιότητας και προσφορότητας των δεδομένων σε σχέση πάντα με τον σκοπό της επεξεργασίας». Στην προτεινόμενη διάταξη φαίνεται, όμως, να τηρούνται, όπως έχει η ρύθμιση, οι ως άνω αρχές, εφόσον σε πλείονες περιπτώσεις θα ήταν δυσχερής έως αδύνατη η ταυτοποίηση του προσώπου, χωρίς την αποτύπωση στοιχείων που καθιστούν εφικτό το έργο των αρμόδιων αρχών.

3. Επί του άρθρου 3 παρ. 1

Η διάταξη του άρθρου 3 παρ. 1 προβλέπει ότι, κατά τη σύναψη σύμβασης του παρόχου με τον συνδρομητή, ο πάροχος ζητεί, συλλέγει και αποθηκεύει τα στοιχεία ταυτότητας του συνδρομητή και προβαίνει στην αντιστοίχισή τους με την κάρτα ταυτότητας συνδρομητή (SIM ή USIM). Η παρ. 1 περαιτέρω ορίζει ότι: «Η υποβολή των στοιχείων ταυτότητας συνδρομητή συνοδεύεται από συμπληρωμένη υπεύθυνη δήλωση του ν. 1599/1986 περί ακρίβειας των δηλούμενων στοιχείων, η οποία απευθύνεται προς την αρμόδια ελεγκτική αρχή Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (Ε.Ε.Τ.Τ.) και τηρείται με επιμέλεια και ευθύνη κάθε παρόχου».

Η διάταξη του άρθρου 8 παρ. 1 του ν. 1599/1986 «Σχέσεις κράτους πολίτη, καθιέρωση νέου τύπου δελτίου ταυτότητας και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ Α΄ 75) προβλέπει σχετικώς με την υπεύθυνη δήλωση ότι: «Γεγονότα ή στοιχεία που δεν αποδεικνύονται με το δελτίο ταυτότητας ή τα αντίστοιχα έγγραφα του άρθρου 6, μπορεί να αποδεικνύονται ενώπιον κάθε αρχής ή υπηρεσίας του δημοσίου τομέα με υπεύθυνη δήλωση του ενδιαφερομένου [...]». Περαιτέρω στην παρ. 4 ορίζεται ότι: «Οι υπηρεσίες του δημόσιου τομέα στις οποίες υποβάλλεται υπεύθυνη δήλωση μπορούν να ελέγξουν την ακρίβειά της με διασταύρωσή της με το αρχείο άλλων υπηρεσιών». Ενόψει των ανωτέρω θα μπορούσε να τεθεί το ερώτημα του ακριβέστερου προσδιορισμού των στοιχείων τα οποία δεν αποδεικνύονται από το δελτίο ταυτότητας συνδρομητή, για το οποία θα ήταν αναγκαία η υποβολή υπεύθυνης δήλωσης.

4. Επί του άρθρου 4

Εκ παραδρομής η παράγραφος 2 του άρθρου 4 έχει αριθμηθεί ως παράγραφος 3.

5. Επί του άρθρου 6 παρ. 1

Η παρ. 1 του άρθρου 6 προβλέπει ότι η Ε.Ε.Τ.Τ. διενεργεί (συμφώνως προς τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 14 του ν. 3431/2006) ελέγχους «σε κάθε πάροχο, τακτικούς και έκτακτους, σε περίπτωση καταγγελιών εκ μέρους των συνδρομητών για παράβαση των όρων του παρόντος νόμου». Η εν λόγω διάταξη θα μπορούσε, ενδεχομένως, για λόγους νομοτεχνικής σαφήνειας και πληρότητας, να διασαφηνίζει ότι η αρμοδιότητα της Ε.Ε.Τ.Τ. αφορά έλεγχο σχετικό με την υποχρέωση των παρόχων να ταυτοποιούν τους συνδρομητές - χρήστες με τις κάρτες ταυτότητας συνδρομητή (SIM ή USIM) και ότι, επομένως, δεν επεκτείνεται σε θέματα τήρησης αρχείου δεδομένων ή άρσης απορρήτου. Τα θέματα αυτά ρυθμίζονται, κατ' άρθρο 3 παρ. 2 του Νσχ, από την κείμενη νομοθεσία περί απορρήτου και προστα-

σίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και υπάγονται στην αντίστοιχη αρμοδιότητα της Αρχής Διασφάλισης Απορρήτου των Επικοινωνιών και της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα.

Αθήνα, 13.7.2009

Οι εισηγήτριες
Αθανασία Διονυσοπούλου
Επιστημονική Συνεργάτις
Μαριάνθη Καλυβιώτου
Ελένη Κανελλοπούλου
Ειδικές Επιστημονικές Συνεργάτιδες

Ο Προϊστάμενος του Β΄
Τμήματος Νομοτεχνικής Επεξεργασίας
Στέφανος Κουτσουμπίνας
Επ. Καθηγητής της Νομικής Σχολής
του Πανεπιστημίου Θράκης

Ο προϊστάμενος της Α΄ Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αντώνης Παντελής
Καθηγητής της Νομικής Σχολής
του Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Κώστας Μαυριάς
Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών